
Σύσταση προς υποστήριξη της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης¹ Εγκρίθηκε από τη Διάσκεψη των INGOS στις 15 Οκτωβρίου 2020 CONF/PLE(2020)REC2

Πλαίσιο

Από την ηλικία των 15 ετών, μία στις τρεις γυναίκες² έχει υποστεί σωματική ή/και σεξουαλική κακοποίηση, μία στις πέντε γυναίκες παρακολουθείται ή απειλείται, και μία στις δύο αντιμετωπίζει μία ή περισσότερες σοβαρές μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης, σχεδόν όλες οι γυναίκες έχουν βιώσει παρενόχληση βάσει φύλου. Κάθε χρόνο σκοτώνονται 3000 γυναίκες στην Ευρώπη από έναν στενό σύντροφο ή άλλο μέλος της οικογένειας³, συνήθως μετά από χρόνια βασανιστηρίων με τα παιδιά ως μάρτυρες.

Στο πλαίσιο μιας άνευ προηγουμένου παγκόσμιας πανδημίας, ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών δηλώνει ότι «οι γυναίκες και τα κορίτσια υποφέρουν τις χειρότερες συνέπειες του μαζικού κοινωνικού και οικονομικού αντίκτυπου της πανδημίας»⁴. Η ενδοοικογενειακή βία είναι σε άνοδο, όπως και άλλα εγκλήματα, όπως καταναγκαστικοί παιδικοί γάμοι, εκτομή, εμπορία γυναικών και κοριτσιών, σεξουαλική εκμετάλλευση μεταναστών και προσφύγων γυναικών και κοριτσιών και παρενόχληση και βία στη δημόσια σφαίρα⁵.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης αποδέχθηκε την πρόκληση αυτής της μάστιγας και πρότεινε στα κράτη μέλη του, τη Σύμβαση για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) που εγκρίθηκε από την Επιτροπή Υπουργών στις 7 Απριλίου 2011 στην Κωνσταντινούπολη. Άνοιξε για υπογραφή στις 11 Μαΐου 2011, τέθηκε σε ισχύ την 1η Αυγούστου 2014, με την επικύρωση από τα πρώτα δέκα κράτη. Από τον Σεπτέμβριο του 2020, όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπως και η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχουν υπογράψει τη Σύμβαση με εξαίρεση το Αζερμπαϊτζάν και τη Ρωσική Ομοσπονδία· 34 κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης την έχουν επικυρώσει. Πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή η δεσμευτική Σύμβαση, που πρόκειται για καινοτομία σε διεθνές επίπεδο, έχει διεθνή απήχηση.

¹This Recommendation is proposed by the Vice President in charge of Equality with the participation of - Association of Women of Southern Europe (AFEM), Andante Europe (AE), European Centre of the International Council of Women (EICW), European Network Church on the Move (EN-RE), International Alliance of Women (IAW), Soroptimist International of Europe (SIE), University Women of Europe (UWE), Zonta International (ZI)

²March 5, 2004, "Violence against women: an EU-wide survey", EU Agency for Fundamental Rights, <https://fra.europa.eu/fr/publication/2014/>

³87 000 women were intentionally killed in 2017 in the world, 58% by intimate partners or other family members, 137 women are killed every day, p. 14, Global Study on Homicide, Gender-related killing women and girls, UNODOC, 2019

⁴<https://www.un.org/press/fr/2020/dbf201001.doc.htm>

⁵<https://data.undp.org/gendertracker/>

Η διαδικασία επικύρωσης της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης συνεχίζεται⁶. Ωστόσο, από την άλλη πλευρά, τίθεται σε αναστολή ή έρχεται αντιμέτωπη με ισχυρές αντιδράσεις κατά την εφαρμογή της ή υπάρχει ακόμη και η προθυμία να αποχωρήσουν από αυτήν όλο και περισσότερες χώρες, συμπεριλαμβανομένου της Βουλγαρίας, της Σλοβακίας, της Πολωνίας, της Ρουμανίας, της Ουγγαρίας και της Τουρκίας. Επισημαίνουμε ότι σε αυτές τις χώρες, όπου τα συντηρητικά καθεστώτα τα οποία συνεργάζονται με τις πιο παραδοσιακές θρησκευτικές δυνάμεις, είναι στην εξουσία, υπάρχει μία σύγκρουση μεταξύ της νομικής πραγματικότητας των διατάξεων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και της επιθυμίας τους να περιορίσουν τη χειραφέτηση των γυναικών, την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών και την ελεύθερη επιλογή σεξουαλικού προσανατολισμού των πολιτών τους. Αυτά τα κράτη μέλη δημιουργούν ένα κλίμα δυσπιστίας και απόρριψης της εν λόγω Σύμβασης στην κοινωνία των πολιτών. Η εφαρμογή της Σύμβασης είναι επιτακτική ανάγκη για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Ορισμένα κράτη εμποδίζουν τη διαδικασία επικύρωσης της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εμείς, οι Διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, μέλη της Διάσκεψης των Διεθνών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΔΜΚΟ-INGOs) του Συμβουλίου της Ευρώπης,

Επανεπιβεβαιώνουμε τη δέσμευσή μας για τα διεθνή και ευρωπαϊκά νομικά εργαλεία που κατοχυρώνουν την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών ως αρχή, ως ανθρώπινα δικαιώματα και ως καθολικό στόχο σε όλους τους τομείς.

Υπενθυμίζοντας ότι αυτά τα διεθνή νομικά εργαλεία καθιερώνουν ένα εθνικό νομικό πλαίσιο για την πρόληψη, την καταπολέμηση και την τιμωρία κάθε μορφής ανισότητας, διάκρισης και βίας κατά των γυναικών και στα οποία συμπεριλαμβάνονται:

- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, ΕΣΔΑ και η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου·
- Ο ιδρυτικός Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών, του οποίου εορτάζεται η 75η επέτειος·
- Η Επιτροπή για την Εξάλειψη όλων των μορφών Διακρίσεων Κατά Γυναικών, ΕΕΔΚΓ⁷·
- Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα, ΔΣΑΠΔ·
- Η Διεθνής Συνθήκη για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα·
- Η Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Τρόπων Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας·
- Το Σχέδιο Δράσης της Παγκόσμιας Διάσκεψης για τα Δικαιώματα της Γυναίκας στο Πεκίνο, του οποίου εορτάζεται η 25η επέτειος·
- Οι Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως, ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, του οποίου εορτάζεται η 20ή επέτειος (άρθρο 2 ΣΕΕ, άρθρο 23 του Χάρτη)·

Υπενθυμίζοντας:

- Σύσταση CM/Rec(2019)1 της Επιτροπής Υπουργών στα κράτη μέλη σχετικά για την πρόληψη και την καταπολέμηση του σεξισμού·
- Ψήφισμα 2289 (2019) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης «Επιτεύγματα και προκλήσεις»
- Σύσταση για την Ισότητα μεταξύ Γυναικών και Ανδρών που εγκρίθηκε από τη Διάσκεψη των ΔΜΚΟ την Τετάρτη 30 Οκτωβρίου 2019 CONF/PLE(2019)REC3·
- Γνωμοδότηση αριθ. 961/2019 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Δημοκρατία μέσω του Νόμου, γνωστή ως Επιτροπή της Βενετίας.

⁶<https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/home>

⁷CEDAW Committee, General Recommendation No. 28: Core obligations of States Parties under Article 2 CEDAW, 16 December 2010, paragraph 5

Υπογραμμίζοντας ότι η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης επανεπιβεβαιώνει και συγχωνεύει τους κανόνες των διεθνών και ευρωπαϊκών νομικών πράξεων που προαναφέρθηκαν

Υπογραμμίζοντας τον στόχο της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, ο οποίος σύμφωνα με το προοίμιο της είναι «να δημιουργήσει μια Ευρώπη απαλλαγμένη από τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία», «ότι η επίτευξη της de jure και de facto ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών είναι ένα βασικό στοιχείο για την πρόληψη της βίας εναντίον των γυναικών», «να προστατεύσει τις γυναίκες από κάθε μορφή βίας και να προλαμβάνει, να εκδιώξει και να εξαλείψει την βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία» (Άρθρο 1.1 α., Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης). Εφαρμόζεται σε «όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης και της ενδοοικογενειακής βίας, η οποία επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες» (Άρθρο 2, Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης).

Επιβεβαιώνοντας την υποστήριξή μας στα σώματα που έχουν συσταθεί από τη Σύμβαση για το σκοπό αυτό:

- Η Επιτροπή των Μερών που συγκεντρώνει τα Συμβαλλόμενα Κράτη της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης για πρώτη φορά στις 4 Μαΐου 2015, εκλέγει την Ομάδα Εμπειρογνομόνων για την μάχη κατά της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, η επιτροπή GREVIO, υιοθετεί τις εκθέσεις αξιολόγησης των Κρατών Μερών σύμφωνα με την Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, με συστάσεις και παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης
- Η Ομάδα Εμπειρογνομόνων για την πρόληψη και την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, η επιτροπή GREVIO (Άρθρα 10, 66 έως 69, Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) είναι ο μηχανισμός παρακολούθησης της Σύμβασης, που έχει προετοιμάσει ένα ερωτηματολόγιο αναφοράς για τα Κράτη Μέρη, εγγυάται την ανταλλαγή (πληροφοριών εννοεί και γενικά την επικοινωνία) μεταξύ των Κρατών Μερών με το σκοπό να δημιουργηθούν εκθέσεις αξιολόγησης της προόδου. Προτείνει και την εφαρμογή πρακτικών/λειτουργικών μέτρων, τα οποία πρέπει να εφαρμοστούν μέσα σε καθορισμένο χρονικό διάστημα προκειμένου να επιλυθούν σοβαρά/πραγματικά προβλήματα.

Υπενθυμίζοντας ότι η Σύμβαση δίνει έμφαση σε μια εμπειριστατωμένη προσέγγιση που περιλαμβάνει τα διάφορα στοιχεία Prevention (Πρόληψη), Protection (Προστασία), Prosecution (Δίωξη) και Integrated Policies (Ενοποιημένων Πολιτικών), τα 4 Ps, προκειμένου να διασφαλιστεί η εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Επίσης, δίνει έμφαση στη σαφώς καθιερωμένη αρχή ότι η βία κατά των γυναικών αντικατοπτρίζει παραδοσιακά άνισες σχέσεις εξουσίας μεταξύ γυναικών και ανδρών. Η Συνέλευση συγκεντρώνει τις πολλές μορφές βίας κατά των γυναικών, που κυμαίνονται από τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων έως την ενδοοικογενειακή βία, υπό τον τίτλο «βασισμένη στο φύλο-έμφυλη βία κατά των γυναικών». Τονίζει δε, ότι η ανισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών είναι η κοινή διαρθρωτική αιτία αυτής της βίας. Καλεί τα κράτη να δώσουν μια ολοκληρωμένη απάντηση για την καταπολέμηση όλων αυτών των διαφορετικών εκδηλώσεων ανισοτήτων στις σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών και το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι μια δύναμη στήριξης σε αυτόν τον τομέα⁸.

Υπενθυμίζοντας ότι σύμφωνα με το άρθρο 3α, η «βία κατά των γυναικών» νοείται ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ως μία μορφή διάκρισης κατά των γυναικών και πρέπει ως όρος να περιλαμβάνει όλες τις πράξεις έμφυλης βίας που έχουν ως αποτέλεσμα ή είναι πιθανό να οδηγήσουν σε σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή κακομεταχείριση των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των απειλών ανάλογων πράξεων, εξαναγκασμού ή αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας, είτε αυτές συμβαίνουν στη δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή·

⁸Work of the Gender Equality Commission of the Member States, <https://rm.coe.int/newsletter-30-/16809fc0c7>

Ότι σύμφωνα με το άρθρο 3β, ως «ενδοοικογενειακή βία» νοούνται όλες οι πράξεις σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας που συμβαίνουν εντός της οικογένειας ή της οικιακής εστίας ή μεταξύ πρώην ή νυν συζύγων ή συντρόφων, ανεξάρτητα από το εάν ο δράστης μοιράζεται ή έχει μοιραστεί την ίδια κατοικία με το θύμα·

Ότι σύμφωνα με το άρθρο 3γ, ως «φύλο» νοούνται οι κοινωνικά δομημένοι ρόλοι, συμπεριφορές, δραστηριότητες και χαρακτηριστικά που μια συγκεκριμένη κοινωνία θεωρεί ως κατάλληλα για γυναίκες και άνδρες·

Ότι σύμφωνα με το άρθρο 3δ, ως «έμφυλη βία κατά των γυναικών» νοείται η βία που στρέφεται εναντίον μιας γυναίκας επειδή είναι γυναίκα ή που επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες·

Υπενθυμίζοντας ότι η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης δεν υποχρεώνει τα Κράτη-μέλη στο να εισαγάγουν τον ορισμό του φύλου στη νομική τους διάταξη, αλλά να το θεωρήσουν ως εργαλείο για την κατανόηση του·

Αναγνωρίζοντας ότι η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης είναι το πρώτο Ευρωπαϊκό όργανο που συνδέει κατηγορηματικά αυτά τα φαινόμενα με αρνητικά στερεότυπα φύλου·

Επιβεβαιώνοντας ότι η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης είναι το πρώτο Ευρωπαϊκό όργανο που συνδέει με σαφήνεια τα στερεότυπα φύλου με τα ποινικά αδικήματα έως και τα εγκλήματα εναντίον των γυναικών·

Επισημαίνοντας στα Κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το ιδιαίτερα υψηλό κόστος της βίας λόγω φύλου και της βίας μεταξύ συντρόφων, το οποίο εκτιμάται κατά προσέγγιση σε 256 δισ. ευρώ⁹ και με τα 47 Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, καταλήγει σε μία τάξη μεγέθους του κόστους της βίας που υπερβαίνει τα 400 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως·

Επισημαίνοντας ότι η πρόληψη είναι επείγουσα, σωτήρια για τα θύματα και λιγότερο δαπανηρή για τα κράτη·

Αποδοκιμάζοντας τη χρήση από εξαιρετικά συντηρητικά, παραδοσιακά ρεύματα διαφορετικών θρησκειών, μιας λεγόμενης "ιδεολογίας του φύλου" ως μέσο για να δικαιολογήσουν την εξουσία των ανδρών στις γυναίκες, επιτρέποντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ψυχολογική, σωματική και σεξουαλική βία εναντίον των γυναικών, επιδιώκοντας να επιβάλουν σε αυτές μία υποδεέστερη θέση, στερώντας τους τον έλεγχο του σώματός τους και της αναπαραγωγικής τους υγείας και προσπαθώντας να υιοθετήσουν νόμους οι οποίοι παραβιάζουν τα θεμελιώδη δικαιώματά τους·

Υπενθυμίζοντας την υποχρέωση των κρατών να διασφαλίζουν "ότι ο πολιτισμός, το έθιμο, η θρησκεία, η παράδοση ή η λεγόμενη "τιμή" δεν θα εκλαμβάνονται ως δικαιολογία για πράξεις βίας" κατά των γυναικών, όπως επιβεβαιώνεται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, άρθρο 12 §5, και σε συμφωνία με το διεθνές δίκαιο·

Εμείς, οι Διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, μέλη της Διάσκεψης των Διεθνών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΔΜΚΟ--INGOs) του Συμβουλίου της Ευρώπης,

Ενθαρρύνουμε την κοινωνία των πολιτών να υπερασπιστεί την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, καθώς αποτελεί αναγκαιότητα για την ύπαρξη κράτους δικαίου και δημοκρατίας στα Κράτη μέλη. Να ενεργήσει προκειμένου να επιτευχθεί η επικύρωση και η εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης σε όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις τους χωρίς καθυστέρηση. Η Σύμβαση αυτή στοχεύει στο να προστατεύσει εκατομμύρια κορίτσια και γυναίκες από τη βία και τα εγκλήματα σε βάρος τους·

⁹<https://eige.europa.eu/gender-based-violence/estimating-costs-in-european-union>

Ενθαρρύνουμε τα Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης να προστατεύσουν τις γυναίκες από κάθε μορφής έμφυλη βία καθώς και την ενδοοικογενειακή βία. Επομένως, τα ενθαρρύνουμε να διαθέσουν τα αναγκαία εργαλεία, επικυρώνοντας τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Να προβλέψουν εγκλήματα εναντίον τους, να λάβουν μέτρα για την προστασία όλων των θυμάτων έμφυλης βίας·

Καλούμε την Ευρωπαϊκή Ένωση να επικυρώσει την Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης ως ζήτημα κατεπείγουσας σημασίας·

Καλούμε τα Κράτη-μέλη να εφαρμόσουν προγράμματα εκπαίδευσης και ενημέρωσης σχετικά με την ισότητα και τη μη διάκριση μεταξύ κοριτσιών και αγοριών από μικρή ηλικία, με σκοπό να αλλάξουν τη συμπεριφορά και τις νοοτροπίες και να βάλουν ένα τέλος στα στερεότυπα των φύλων που αποτελούν γόνιμο έδαφος για τέτοιου είδους μορφές βίας, σύμφωνα με το άρθρο 14 της Σύμβασης. Να ευαισθητοποιήσουν και να ενημερώσουν το κοινό για την πρόληψη της βίας, για τη διαρθρωτική σχέση μεταξύ ανισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών και βίας κατά των γυναικών.

Καλούμε τα Κράτη-μέλη να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τους συνδέσμους και τις Διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που αγωνίζονται στο πλαίσιο του γυναικείου κινήματος για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, ενάντια στον σκοταδισμό. Οι γυναικείες οργανώσεις βλέπουν τους αυτούς τους να δέχονται επίθεση, να περιφρονούνται και να μην λαμβάνουν πλέον δημόσια χρηματοδότηση. Έτσι καταδικάζονται τελικά στο να εξαφανιστούν, παρά τη σημαντική σχέση και συμβολή των πράξεών τους, του κύριου ρόλου τους στη δημόσια δράση, ιδιαίτερα σε αυτούς τους καιρούς κρίσης, σύμφωνα με το άρθρο 8 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Καλούμε τα Κράτη-μέλη, τα οποία τώρα γνωρίζουν τα θεμέλια της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, να σεβαστούν τις διεθνείς και Ευρωπαϊκές δεσμεύσεις τους, να προωθήσουν την πραγματική ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς και τα θεμελιώδη δικαιώματα των γυναικών μέσω μιας παγκόσμιας στρατηγικής, εφαρμόζοντας τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης και εφαρμόζοντας τις στρατηγικές του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.¹⁰

¹⁰Gender Strategy for Equality, Council of Europe <https://www.coe.int/en/web/genderequality/gender-equality-strategy>